

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Для сучасного управління підприємством необхідний широкий спектр інформаційних даних. І цей потік забезпечується не лише інформацією бухгалтерського обліку, але й тією, що надається в управлінській звітності, яка як інформаційна основа ефективного функціонування господарюючої економічної одиниці послаблює фактор невизначеності та знижує ризик негативних наслідків і результатів.

Враховуючи те, що управлінська звітність не має стандартизованих форм, а її інформація становить комерційну таємницю підприємства, то вона є доволі гнучкою системою, що враховує специфіку діяльності та потреби управлінського персоналу. Складається вона за центрами відповідальності (витрат, доходів, інвестицій, прибутку) і подається менеджерам різних рівнів та адміністрації суб'єкта господарювання. Вона на відміну від інших видів звітності підприємства має особливості щодо змісту і рівня деталізації інформації, періодичності формування, кола користувачів, вимірників (показників) та методичних прийомів укладання.

На практиці управлінська звітність має певні види: комплексні звіти, звіти за ключовими показниками, аналітичні та стратегічні звіти, накопичувальні звіти, зведені звіти, підсумкові звіти. За центрами відповідальності укладають різні звіти та відомості: про матеріально-виробничі запаси, про рух матеріалів, про запаси сировини та вимоги до неї, виробничий звіт, про розрахунок виробничої собівартості продукції, про виробничі потужності, про запаси готової продукції, про незавершене виробництво, про продаж, про кредиторську та дебіторську заборгованість, про виконання бюджету, про облік витрат і доходів центру відповідальності, про укладені договори поставки та їх виконання тощо.

На жаль теоретичні основи складання управлінської звітності повністю не сформовано. І досі точаться дискусії щодо форми, змісту, сукупності та структури показників і вимірників, методики підготовки та обробки інформації. На фоні інших інформаційних джерел та видів звітності підприємства управлінська звітність є додатковим джерелом прийняття ефективних рішень. Тому важливим є застосування

системного підходу до підготовки інформації управлінської звітності та подання її у якості системи показників, які надають уявлення про обсяг, структуру, стан об'єктів, що вивчаються, їх взаємозв'язок з іншими компонентами та взаємовплив. Система збору інформації для потреб формування управлінської звітності включає не лише грошові показники, але й у натуральному вимірі. При цьому суттєве значення має налагодження взаємозв'язку системи управлінської звітності із аналітичною підсистемою підприємства.

Зазначимо, що серед показників буде міститися значна частина нефінансових, наприклад: пропускна здатність торговельної точки, обсяг торговельних площ, інформація про професіоналізм продавців, про конкурентів і їх політику, місце розташування підприємства і щільність населення регіону. Окрім того залежно від специфіки діяльності може бути низка допоміжних показників щодо організації виробничого процесу, особливостей управління структурними підрозділами, наприклад: коефіцієнт використання обладнання, ритмічність виробництва, втрати від браку, чисельність працюючих тощо.

При цьому необхідно враховувати, що у будь-якому випадку вибір системи показників повинен базуватися на наступних принципах: мета діяльності підприємства, яка визначає систему показників; вирішення його коротко- та довгострокових планів; доступність у режимі реального часу із мінімальною затримкою; виявлення і ранжування відхилень фактичних та очікуваних результатів (від планів, норм і кошторисів), їх систематизація та подальше розкриття виявлених помилок та резервів; забезпечення детальності та наочності інформації задля прийняття специфічних оперативних рішень; не лише ретроспективна орієнтація, але й можливість прогнозування майбутньої ситуації; високий рівень релевантності фінансової і та нефінансової інформації для менеджменту; можливість аналізу, контролю, бюджетування і остаточного прийняття відповідних рішень.

Дуже слушно зазначив вчений-економіст Любимов М.О., що на сьогодні не існує жодної системи, яка б повністю задовольнила потреби системи управління підприємством і вважає, що цю проблему має вирішити інтегрована система інформаційної підтримки управлінського процесу на базі системи управлінської звітності. Ми, в свою чергу, вважаємо, що застосування різноманітних форм управлінської звітності сприятиме підвищенню ефективності діяльності структурних підрозділів (центрів відповідальності) і підприємства в цілому.